

CÁC NGÀNH LUẬT CƠ BẢN TRONG HỆ THỐNG PHÁP LUẬT VIỆT NAM

I. Ngành luật hiến pháp

1. Khái quát chung về luật Hiến pháp

1.1 Khái niệm

- Là một ngành luật cơ bản trong hệ thống pháp luật Việt Nam
- Gồm những quy phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội cơ bản nhất
- Về vấn đề tổ chức quyền lực NN, chế độ chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội, quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân

1.2 Đối tượng nghiên cứu

- Tổ chức quyền lực NN
- Chế độ chính trị, kinh tế, văn hoá – xã hội, giáo dục
- Chính sách đối ngoại
- Quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân
- Nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Bộ máy NN

1.3 Phương pháp điều chỉnh của luật Hiến pháp

- Phương pháp áp đặt
- Phương pháp định nghĩa

1.4 Nguồn của luật Hiến pháp

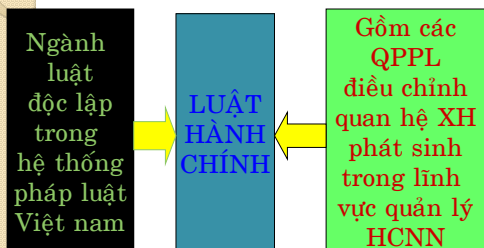
- Hiến pháp
- Các đạo luật về tổ chức và hoạt động của các cơ quan NN
- Các pháp lệnh, nghị định

2. Một số nội dung cơ bản của Hiến pháp 2013

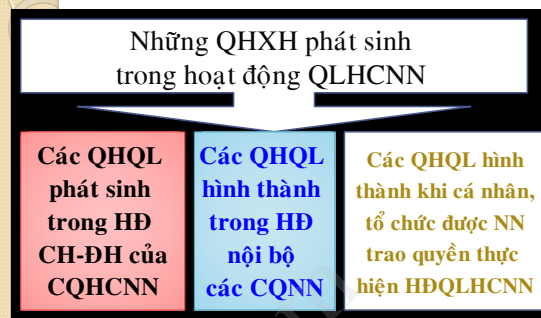
- Chương 1: Chế độ chính trị
- Chương 2: Quyền con người, quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân
- Chương 3: Kinh tế, văn hoá, giáo dục, khoa học, công nghệ và môi trường
- Chương 4: Bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN
- Chương 5: Quốc hội
- Chương 6: Chủ tịch nước
- Chương 7: Chính phủ
- Chương 8: Tòa án nhân dân, Viện kiểm sát nhân dân
- Chương 9: Chính quyền địa phương
- Chương 10: Hội đồng bầu cử quốc gia, kiểm toán nhà nước
- Chương 11: Hiệu lực của Hiến pháp và việc sửa đổi hiến pháp

II. Ngành Luật Hành chính

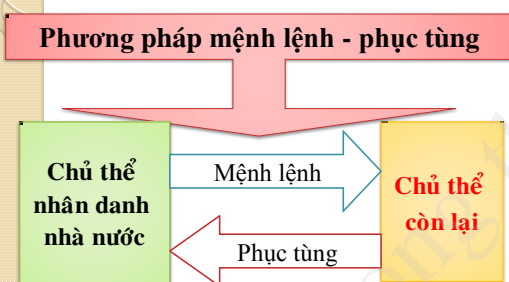
1. Định nghĩa Luật Hành chính

2. Đối tượng điều chỉnh

3. Phương pháp điều chỉnh

4. Quan hệ pháp luật hành chính

- Là những QHXX phát sinh trong quá trình chấp hành và điều hành
- Giữa một bên mang quyền lực nhà nước có chức năng quản lý với một bên là đối tượng quản lý

Đặc trưng:

- Quyền và nghĩa vụ các bên luôn gắn với hoạt động chấp hành và điều hành
- Một bên trong quan hệ phải là chủ thể được sử dụng quyền lực nhà nước
- Các tranh chấp phát sinh được giải quyết theo trình tự thủ tục hành chính

5. Các chế định cơ bản của ngành Luật Hành chính

5.1 Cơ quan hành chính NN

- Là một bộ phận của BMNN do NN lập ra để thực hiện chức năng quản lý hành chính NN

5.1.1 Dấu hiệu phân biệt:

- Điều có chức năng quản lý hành chính nhà nước và thực hiện hoạt động hành chính.
- Hoạt động luôn là hoạt động chấp hành của cơ quan quyền lực.
- Có quan hệ trực thuộc với nhau
- Mỗi cơ quan có một thẩm quyền nhất định
- Có hệ thống các đơn vị cơ sở trực thuộc

5.1.2 Phân loại:

Căn cứ pháp lý của sự thành lập

- Cơ quan hiến định
- Cơ quan được hình thành trên cơ sở các đạo luật, văn bản dưới luật

Căn cứ địa giới hoạt động

- ☐ Cơ quan hành chính tại trung ương
- ☐ Cơ quan hành chính tại địa phương

5.1.2 Phân loại

Căn cứ vào phạm vi thẩm quyền

- Cơ quan hành chính có thẩm quyền chung
- Cơ quan hành chính có thẩm quyền riêng

Căn cứ vào chế độ lãnh đạo

- Chế độ lãnh đạo tập thể
- Chế độ lãnh đạo thủ trưởng

5.2 Trách nhiệm hành chính

5.2.1 Vi phạm hành chính

- Hành vi trái pháp luật
- Là hành vi do cá nhân, tổ chức thực hiện
- Một cách cố ý hoặc vô ý
- Xâm phạm các quy tắc quản lý của nhà nước
- Chưa phải là tội phạm hình sự
- Bị xử lý hành chính

Điểm khác biệt quan trọng nhất giữa vi phạm hành chính và tội phạm là gì?

→ **Mức độ nguy hiểm của hành vi**

5.2.2 Xử lý vi phạm hành chính (VPHC)

❖ Nguyên tắc xử lý

- Mọi VPHC phải được phát hiện kịp thời và đình chỉ ngay
- Cá nhân, tổ chức chỉ bị xử lý hành chính khi có VPHC
- Việc xử lý VPHC phải do người có thẩm quyền tiến hành (xác định theo mức tối đa của khung hình phạt theo từng hành vi)

Nguyên tắc xử lý

- Một hành vi VPHC chỉ bị xử lý hành chính 1 lần
- Việc xử lý phải căn cứ vào tính chất, mức độ vi phạm, nhân thân, những tình tiết giảm nhẹ, tăng nặng để quyết định biện pháp xử lý
- Không xử lý VPHC trong các trường hợp miễn trách do luật định

Ví dụ

- Bá xúi giục Đạo (bị bệnh tâm thần) phá rối quán nước của bà Quá. Hỏi: Ai là người sẽ bị xử lý vi phạm hành chính?
- Giàu trộm cái ví tiền của Nghèo với giá trị 5 triệu Đồng. Giàu bị xử lý về tội trộm cắp tài sản, Giàu lại bị xử lý vi phạm hành chính với hình thức phạt tiền. Việc xem xét trách nhiệm pháp lý của Giàu là đúng hay sai?

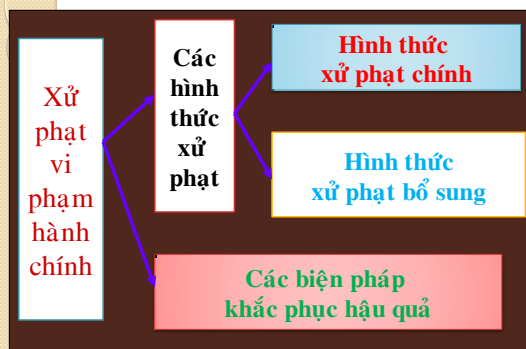
5.2.3 Thời hiệu xử lý VPHC

- 1 năm kể từ ngày VPHC được thực hiện
- 2 năm đối với VPHC trong các lĩnh vực đặc biệt (*Vi phạm hành chính về kế toán; thủ tục thuế; phí, lệ phí; kinh doanh bảo hiểm; quản lý giá; chứng khoán; sở hữu trí tuệ; xây dựng, ...*)

5.2.4 Các biện pháp xử lý VPHC

a- Xử phạt vi phạm hành chính

Hình thức xử phạt chính

Cảnh cáo

Phạt tiền

Cảnh cáo

- Áp dụng đối với tổ chức, cá nhân
- Vi phạm hành chính không nghiêm trọng
- Có tình tiết giảm nhẹ
- *Đối với mọi hành vi vi phạm hành chính do người chưa thành niên từ đủ 14 tuổi đến dưới 16 tuổi thực hiện*

Phạt tiền

- Từ 50.000 đồng đến 1.000.000.000 đồng đối với cá nhân;
- Từ 100.000 đồng đến 2.000.000.000 đồng đối với tổ chức;
- Đối với khu vực nội thành của thành phố trực thuộc trung ương thì mức phạt tiền có thể cao hơn (hơn 2 tỷ).
- Trong lĩnh vực: thuế; đo lường; sở hữu trí tuệ; an toàn thực phẩm; chất lượng sản phẩm, hàng hóa; chứng khoán; hạn chế cạnh tranh – mức phạt theo luật chuyên ngành quy định

Ví dụ

- Tình (20 tuổi), Yêu (19 tuổi), Không (15 tuổi), Thành (12 tuổi) cùng đi trên một chiếc xe trên đường. Xe là của Tình nhưng Thành là Yêu là người lái xe. Cả 4 người đều không đội mũ bảo hiểm. Hỏi: Từng người sẽ có thể bị xử lý vi phạm hành chính với hình thức xử phạt chính nào?

Hình thức xử phạt bổ sung

khi không áp dụng là hình thức xử phạt chính

Tước quyền sử dụng giấy phép, chứng chỉ hành nghề

Tịch thu tang vật, phương tiện được sử dụng để vi phạm hành chính

Trục xuất (*chỉ áp dụng đối với người nước ngoài*)

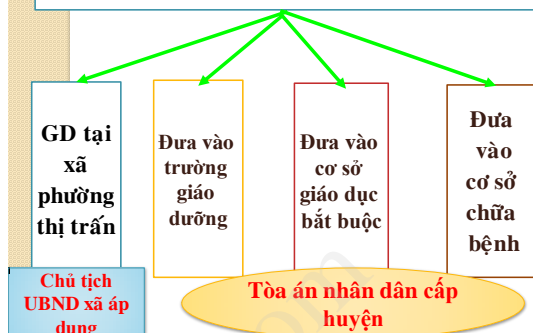
Các biện pháp khắc phục hậu quả

- 1, Buộc khôi phục lại tình trạng ban đầu đã bị thay đổi do vi phạm hành chính gây ra; buộc tháo dỡ công trình xây dựng trái phép.
- 2, Buộc thực hiện các biện pháp khắc phục tình trạng ô nhiễm môi trường, lây lan dịch bệnh do vi phạm hành chính gây ra.
- 3, Buộc đưa ra khỏi lãnh thổ Việt Nam hoặc buộc tái xuất hàng hoá, vật phẩm, phương tiện

Các biện pháp khắc phục hậu quả

- 4, Buộc tiêu huỷ vật phẩm gây hại cho con người, vật nuôi và cây trồng, văn hoá phẩm độc hại.
- 5, Các biện pháp khác do Chính phủ quy định.

b. Các biện pháp xử lý hành chính khác

Câu hỏi ôn tập

1. Thời hiệu thi hành quyết định xử phạt kể từ ngày ra quyết định xử phạt là bao lâu?
→ **Một năm.**
2. Khi hết thời hạn chấp hành quyết định xử phạt mà người vi phạm không chấp hành thì giải quyết như thế nào?
→ **Áp dụng biện pháp cưỡng chế thi hành quyết định xử phạt**
3. Cơ sở pháp lý để truy cứu trách nhiệm hành chính là?
→ **Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012 và các văn bản pháp luật về xử lý vi phạm hành chính trong các lĩnh vực.**
4. Thời hạn thi hành quyết định xử phạt hành chính?
→ **Có thể nhiều hơn 10 ngày kể từ ngày nhận được quyết định xử phạt**

5.3 Cán bộ, công chức, viên chức

a) Cán bộ:

- Cán bộ là công dân Việt Nam;
- Được **bầu cử, phê chuẩn, bổ nhiệm** giữ chức vụ, chức danh theo nhiệm kỳ;
- Trong cơ quan của Đảng Cộng sản Việt Nam, Nhà nước, tổ chức chính trị - xã hội ở trung ương, ở cấp tỉnh, cấp huyện, **cấp xã**;
- Trong biên chế và hưởng lương từ ngân sách nhà nước

5.3 Cán bộ, công chức, viên chức

b) Công chức:

- Cán bộ là công dân Việt Nam;
- Được tuyển dụng, bổ nhiệm;
- Trong cơ quan của Đảng Cộng sản Việt Nam, Nhà nước, tổ chức chính trị - xã hội ở trung ương, ở cấp tỉnh, cấp huyện, cấp xã,...
- Trong biên chế và hưởng lương từ ngân sách nhà nước

5.3 Cán bộ, công chức, viên chức

c) Viên chức:

- là công dân Việt Nam;
- được tuyển dụng theo vị trí việc làm;
- làm việc tại đơn vị sự nghiệp công lập theo chế độ hợp đồng làm việc;
- hưởng lương từ quỹ lương của đơn vị sự nghiệp công lập theo quy định của pháp luật